

заздалегідь готується, він припускає менше помилок. Наприклад, учасницею 9 з середнім рівнем інтроверсії для відповіді на поставлене вчителем запитання було витрачено більше часу, порівняно з учасницею 7, яка має середній рівень екстраверсії. Дії інтроверта обмірковані й раціональні, він старанно планує свою роботу, відповідальний.

Висновки. Результати проведеного дослідження дали можливість скласти уявлення про те, що такі властивості темпераменту, як екстраверсія та інтроверсія, впливають на особливості виконання учнями своєї роботи, хоча в деяких випадках ці властивості відкладають значний відбиток і на успішність навчальної діяльності. Це, передусім, “заслуга” таких особливостей екстраверта, як комунікабельність, недостатній самоконтроль, швидке пристосування до нового середовища, відкритість і зовнішній вияв почуттів; інтроверта – спокій, урівноваженість, раціональність, відповідальність. Доцільним є врахування вчителем індивідуальних властивостей учнів під час роботи на уроці, а також при виборі домашнього завдання. Для цього необхідним є співпраця педагога і психолога. В результаті діагностики властивостей темпераменту учнів психолог зможе надати вчителю важливі рекомендації щодо успішної організації навчального процесу.

Список використаних джерел

1. Маклаков А. Г. Общая психология: Учебник для вузов / А. Г. Маклаков. – СПб.: Питер, 2006. – 583 с.
2. Психологічний тлумачний словник найсучасніших термінів. – Х.: Прапор, 2009. – 672 с.
3. Дослідження типу темпераменту // Психолог. – 2005. - №43. – С. 5-8.
4. Экстраверсия-интроверсия / <http://www.wikiznanie.ru>
5. Интроверсия-экстраверсия / <http://www.gorod-psy.ru>

Вірко Ю.О.

Використання інтерактивної дошки при розвитку діалогічних вмінь на уроці іноземної мови

У зв'язку зі значним прогресом розвитку інформаційних та комунікаційних технологій відбуваються зміни в самому процесі вивчення іноземних мов. Використання інформаційних та комунікаційних технологій здійснює значний вплив на всі компоненти сучасної освітньої системи, і, зокрема, на предмет «Іноземна мова»: його цілі, задачі, сутність, методи та прийоми. Персональні комп'ютери, інтерактивні дошки, мережа Інтернет та засоби масової інформації стають необхідними засобами вивчення іноземних мов.

Застосування інформаційних технологій є досить актуальною при розвитку всіх видів іншомовної мовленнєвої діяльності. Ця проблема вивчалася багатьма дослідниками [1], [2], але досі немає методичних рекомендацій

стосовно використання інформаційної дошки при розвитку діалогічних вмінь учнів середньої школи.

Актуальність цієї роботи зумовлена недостатньою розробкою проблеми впровадження та застосування інформаційних технологій при вивченні іноземної мови, потребою у розробці нових методах, прийомів і форм роботи з інтерактивною дошкою при розвитку діалогічних вмінь.

Мета статті полягає у розгляданні особливостей інформаційних технологій, у визначенні методів, прийомів і форм роботи з інтерактивною дошкою як ефективний засіб при розвитку діалогічних вмінь.

Інтерактивна дошка являє собою периферійний пристрій комп'ютера і виконує роль додаткового комп'ютерного монітора. Вона являє собою великий інтерактивний дисплей, який підключається до комп'ютера і проектора. При роботі з інтерактивною дошкою можна використовувати додаткове програмне забезпечення і інші мультимедійні ресурси. Інтерактивна дошка дозволяє піднести учням інформацію, використовуючи широкий діапазон засобів візуалізації (карти, таблиці, схеми, діаграми, фотографії і ін.). Вчителі можуть використовувати управління інтерактивною дошкою, аби піднести матеріал, що вивчається, захоплюючими і динамічними способами. Інтерактивна дошка дозволяє моделювати абстрактні ідеї і поняття, не торкаючись до комп'ютера, змінити модель, перенести об'єкт в інше місце екрану або встановити нові зв'язки між об'єктами. Все це робиться в режимі реального часу. Зручним є структурування за темами (людина, тварини, погода, природа, транспорт, одяг і т.д.). Вставивши малюнки в певний фон, можна на матеріалі картинок організувати мовну ситуацію, що сприяє розвитку зв'язного мовлення. При роботі з картинками можливо не тільки вводити нові лексичні одиниці, але й навчати постановці питання, складання висловлювання, організації діалогу. Інтерактивна дошка стає центром уваги для всього класу. З її появою поліпшується темп уроку. Викладач має можливість зробити процес навчання значно більш наочним, інтерактивним і організованим. Діти виконують завдання, керуючи комп'ютером безпосередньо з дошки без допомоги миші та клавіатури. Всі ресурси можна коментувати прямо на екрані, використовуючи інструмент «перо», і зберігати записи для майбутніх уроків. Файли попередніх занять можна завжди відкрити і повторити пройдений матеріал [3].

При роботі з інтерактивною дошкою необхідно врахувати і важливий психологічний момент: сучасні школярі, у яких вдома зазвичай є комп'ютери з численними іграми і телевізори з агресивним відеорядом, звикають подібним чином сприймати навколишню дійсність. Можливості інтерактивної дошки дозволяють переключити школярів на розуміння того, що відео та ігрові програми успішно використовуються для навчання, сприяючи розвитку творчої активності, захопленню предметом, створення найкращих умов для оволодіння іноземною мовою.

При роботі з інтерактивною дошкою рекомендовано використовувати як групові інтерактивні методи навчання, так і фронтальні [4]. Перші передбачають взаємодію учасників малих груп (на практиці від 2 до 6-ти осіб),

другі - спільну роботу та взаємонавчання всього класу. Час обговорення в малих групах - 3-5 хвилин, виступ - 3 хвилини, виступ при фронтальній роботі - 1 хвилина. Інтерактивний метод надає можливість вирішити комунікативно – пізнавальні задачі засобами іншомовного спілкування [5].

До групових методів відносяться: робота в парах, робота в трійках, карусель, робота в малих групах, акваріум.

1. **Робота в парах.** Учні працюють в парах, виконуючи завдання. Парна робота вимагає обміну думками і дозволяє швидко виконати справи, які в звичайних умовах є часомісткими або неможливими (обговорити подію, твір, взагалі інформацію, вивести підсумок уроку, події тощо, взяти інтерв'ю один в одного, проанкетувати партнера). Після цього один з партнерів доповідає перед класом про результати.

2. **Робота в трійках.** По суті, це ускладнена робота в парах. Найкраще в трійках проводити обговорення, обмін думками, підведення підсумків чи навпаки, виділення несхожих думок).

3. **Карусель.** Учні розсаджуються в два кола - внутрішнє і зовнішнє. Внутрішнє коло нерухоме, зовнішнє рухається. Можливі два варіанти використання методу - для дискусії (відбуваються "попарні суперечки" кожного з кожним, причому кожен учасник внутрішнього кола має власні, неповторювані докази), чи для обміну інформацією (учні із зовнішнього кола, рухаючись, збирають дані).

4. **Робота в малих групах.** Найсуттєвішим тут є розподіл ролей: "спікер" - керівник групи (слідкує за регламентом під час обговорення, зачитує завдання, визначає доповідача, заохочує групу до роботи), "секретар" (веде записи результатів роботи, допомагає при підведенні підсумків та їх виголошенні), "посередник" (стежить за часом, заохочує групу до роботи), "доповідач" (чітко висловлює думку групи, доповідає про результати роботи групи). Можливим є виділення експертної групи з сильніших учнів. Вони працюють самостійно, а при оголошенні результатів рецензують та доповнюють інформацію.

5. **Акваріум.** У цьому методі одна мікрогрупа працює окремо, в центрі класу, після обговорення викладає результат, а решта груп слухає, не втручаючись. Після цього групи зовнішнього кола обговорюють виступ групи і власні здобутки.

До фронтальних методів відносяться: велике коло, незакінчені речення, мозковий штурм, аналіз дилеми, мозаїка.

1. **Велике коло.** Учні сидять по колу і по черзі за бажанням висловлюються з приводу певного питання. Обговорення триває, поки є бажання висловитися. Вчитель може взяти слово після обговорення.

2. **Незакінчені речення.** Дещо ускладнений варіант великого кола: відповідь учня - це продовження незакінченого речення типу "In my opinion...", "In conclusion I would like to say that...".

3. **Мозковий штурм.** Загальновідома технологія, суть якої полягає в тому, що всі учні по черзі висловлюють абсолютно всі, навіть алогічні думки з

приводу проблеми. Висловлене не критикується і не обговорюється до закінчення висловлювань.

4. **Аналіз дилеми (проблеми).** Учні в колі обговорюють певну дилему (простіше) чи проблему (складніше, бо поліваріантно). Кожен каже варіанти, що складаються внаслідок вибору.

5. **Мозаїка.** Це метод, що поєднує і групову, і фронтальну роботу. Малі групи працюють над різними завданнями, після чого переформовуються так, щоб у кожній новоствореній групі були експерти з кожного аспекту проблеми.

Але, на нашу думку, фронтальні методи роботи з інтерактивною дошкою доцільно доповнити новими методами: «електронне перо» та «доповнення інформації» (наші робочі назви).

1. Електронне перо. Це різновид великого кола. Учні швидко по черзі виконують завдання на дошці, передаючи один одному "електронне перо".

2. Доповнення інформації. Ускладнений варіант великого кола: відповідь учня - це додання нової до вже відомої інформації.

При роботі з інтерактивною дошкою ми пропонуємо використати три прийоми: «дистанційний», «конструкторський» та «дизайнерський» (наші робочі назви).

1) Прийом «дистанційний».

Управління комп'ютером, стоячи біля дошки, на відстані від самого комп'ютера, не використовуючи традиційні клавіатуру і мишу. Цей прийом використовується в основному на організаційних моментах уроку, при роботі з файловою системою комп'ютера, для запуску програми Windows, для перегляду вмісту CD або DVD-дисків, для початку сеансу в Інтернет і т.д..

2) Прийом «конструкторський».

Поєднання використання електронних заготовок (слайдів, текстів, зображень тощо) з рукописним видом діяльності. Можливість робити написи і позначки за допомогою електронного олівця (маркера) поверх електронної заготовки дозволяє акцентувати увагу учнів на найбільш важливих блоках інформації, додавати нову інформацію, питання та ідеї до тексту, коментарі до діаграм або зображенням на екрані. Даний прийом застосовується в залежності від типу і цілей уроку для актуалізації знань, для кращого зорового сприйняття, для закріплення вивченого матеріалу тощо. Сюди можна віднести такі види діяльності, як вставка формул у текст, заповнення заготовлених таблиць, робота з поняттями, підписування карт, малюнків і схем тощо. Крім того, всі примітки, позначки і написи можна зберегти, ще раз переглянути або роздрукувати.

3) Прийом «дизайнерський».

Робота з програмним забезпеченням, що надається безпосередньо з інтерактивною дошкою. На відміну від попереднього прийому, тут до електронних маркерів додаються додаткові «електронні інструменти» для створення нових об'єктів і роботи з ними. Об'єкти можна копіювати і вставляти, вирізати і видаляти з екрану, виділяти і переміщувати по робочому полю, а дії з об'єктами можна скасовувати або повертати. Це дозволяє активно

використовувати вправи і завдання такого типу як класифікація або групування об'єктів, з'єднання або заповнення пропусків, сортування або впорядкування. Учні можуть експериментувати із завданням, пересувати об'єкти, скасовувати свої дії і пробувати знову.

Нами був розроблений урок для 7 класу середніх загальноосвітніх навчальних закладів із застосуванням інтерактивної дошки. Метою уроку був розвиток вміннь діалогічного мовлення з теми «My Native Town». У ході уроку ми рекомендуємо використовувати інтерактивні групові методи навчання (робота в парах, робота в трійках, карусель, робота в малих групах, акваріум), фронтальні методи (велике коло, незакінчені речення, мозковий штурм, аналіз дилеми, мозаїка, електронне перо та доповнення інформації) та прийоми (дистанційний, конструкторський, дизайнерський). Сподіваємося, що це допоможе учням розвивати такі вміння, як: продукувати ініціативну репліку, вести діалог за схемою, самостійно вживати різні види діалогічних єдностей, вести діалог на основі тексту-зразка, створювати власні діалоги на основі запропонованих їм комунікативних ситуацій.

Список використаних джерел

1. Кузнецов В.В. Технологии Интернет-образования / В.В. Кузнецов // – Тамбов: Тамбовский государственный университет. - 2006. – С. 23-35.
2. Исаев Е.И. Повышение эффективности обучения психологии за счет использования интернет-технологий / Е.И. Исаев, А.Я. Фридланд //– Тула: Тульский государственный педагогический университет. - 2004. – С. 65-73.
3. Галишникова Е. М. Использование интерактивной Smart-доски в процессе обучения // Учитель. – 2007. - № 4. – С. 8-10
4. Пометун О., Пироженко Л. Інтерактивні технології навчання: теорія і практика. – К., 2002. – С. 130-134.
5. Суворова Н. Интерактивное обучение: новые подходы // Инновации в образовании. – 2001. - №5. – С.106-107.

Третяченко О.В.

Формування в учнів позитивної мотивації до навчання

Основне завдання школи – навчати і виховувати дітей, забезпечити їх протягом навчального періоду якісними знаннями, які вони могли б успішно реалізувати в майбутньому. Особистісні досягнення учнів у набутті знань тісно пов'язані безпосередньо з розвитком мотиваційної сфери. Дослідження мотиваційної сфери учнів, його якісний аналіз, дають змогу більш ретельно і цілісно організувати і спланувати всю навчальну роботу педагогічного колективу гімназії на формування і розвиток позитивної мотивації до навчання, розвиток зацікавленості власними досягненнями, виховання гордості за власний інтелект і ерудицію.